

‘Basisschoolbeweiding’ voor goede opvoeding

Jongvee weiden is best een puzzel met de opbouw van immuniteit, het aanleren van graasgedrag en de benutting van weidegras. Maar investeren in ‘basisschoolbeweiding’ is volgens dierenarts Gerrit Hegen en graslandspecialist Bert Philipsen de moeite meer dan waard.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Jong geleerd is oud gedaan. Deze wijsheid is zeker ook van toepassing op de jongveeopfok. Weidecoaches hanteren als vuistregel dat minimaal 200 dagen ‘basisschoolbeweiding’ nodig is om van kalveren goede graaskoeien te maken. Grazen moeten dieren leren en het is ook handig als ze jong ervaren wat een stroomdraad is. Daarbij is weidegang nodig voor de opbouw van immuniteit tegen longwormen en maagdarmwormen. En het is goed voor de ontwikkeling van spieren en skelet. Voor sommige duurzame melkstromen is beweiden van jongvee bovendien een basiseis. ‘Maar jongvee weiden is ook best een puzzel’, erkent Bert Philipsen, graslandspecialist van Wageningen Livestock Research. ‘Omdat de meeste veehouders een gespreid afkalfpatroon hanteren, heb je te maken met

dieren van verschillende leeftijden’, legt hij uit. ‘Je wilt al deze leeftijdsgroepen een optimale beweidingsopleiding geven, zonder dat het te ingewikkeld wordt en te veel arbeid vraagt.’

Wormbesmetting nodig voor immuniteit

Om melkveeouders te helpen bij het uitdenken van een beweidingsschema voor het jongvee ontwikkelde Philipsen samen met dierenarts Gerrit Hegen in opdracht van Stichting Weidegang een planmatige aanpak. Deze is opgeschreven in een brochure (zie kader pagina 29). ‘In het beweidingmanagement voor jongvee speelt de immuniteit tegen wormen een belangrijke rol. Voor een optimale immuniteitsopbouw moet jongvee in het eerste weidejaar een lichte besmetting doormaken’, vertelt

Hegen. 'Een perceel waar dit jaar of vorig jaar koeien hebben gelopen, is daarvoor het meest geschikt. Als de dieren een maand in een licht besmet perceel hebben gelopen, kunnen ze worden omgeweid in etgroen.' Preventief ontwormmiddelen inzetten heeft volgens de dierenarts vaak een averechts effect, omdat het de natuurlijke weerstandsofbouw verstoort. 'In veel gevallen is ontwormen niet nodig. Als de dieren een week of vijf buiten lopen, kun je een verzamelmonster van mest laten onderzoeken op wormeieren en bepalen of behandelen tegen maagdarmpwormen zinvol is', adviseert hij. Een tweede gezondheidscheck kan worden uitgevoerd door een bloedmonster te nemen bij opstallen. Dit geeft niet alleen inzicht in de wormenbesmettingsgraad, maar ook in de mineralenstatus van de dieren.

Longworminfecties zijn volgens Hegen vroegtijdig te detecteren door alert te zijn op kuchen als dieren worden opgejaagd. Om longbeschadiging te voorkomen adviseert hij wel om kuchende kalveren en pinken snel te behandelen. Op bedrijven met een historie met longworminfecties kan vaccineren een goede manier zijn om longschade te voorkomen. 'Maar ook na een vaccinatie moeten dieren een weidebesmetting doormaken voor een optimale immuniteitsopbouw', benadrukt hij.

Graaservaring maakt flexibel

Het wisselen van dieren in een groep die voor het eerst buiten loopt, raadt Hegen met klem af. 'Dan verlies je het zicht op de immuniteitsopbouw van individuele dieren en loop je een groot risico dat ze later in hun leven alsnog te maken krijgen met worminfecties.' De dierenarts adviseert jongvee dat voor het eerst weidt, zo dicht mogelijk bij huis te houden. 'Dan houd je goed zicht op hun gezondheid en kun je zo nodig bijvoeren', legt hij uit. 'Als kalveren het eerste jaar een aantal maanden buiten hebben gelopen, biedt dat veel meer beweidingsopties in het tweede jaar', vertelt Philipsen. 'Dieren met

Handleiding 'Jongvee weiden' biedt leidraad

Om veehouders te helpen bij beweidingsmanagement voor jongvee hebben dierenarts Gerrit Hegen en graslandspecialist Bert Philipsen, in opdracht van Stichting Weidegang, de praktische handleiding 'Jongvee wei-

den' ontwikkeld. Deze handleiding is te downloaden van de website van Stichting Weidegang.

Kijk op: www.stichtingweidegang.nl of scan de QR-code

graaservaring vragen minder controle, hebben weerstand tegen wormen en kunnen daardoor prima worden geweid op een (stand)weide op een veldkavel of in een natuurgebied. Ook kunnen deze oudere pinken al vroeg in het voorjaar naar buiten en tot laat in het najaar het herfstgras wegwerken', legt hij uit. 'Dieren tijdelijk uit de groep halen en opstallen voor inseminatie vraagt arbeid, maar staat immuniteitsopbouw niet in de weg.' Een vaak gehoord argument om jongvee op stal te houden is dat ze buiten minder goed groeien. Volgens graslandspecialist Philipsen hoeft weiden echter beslist geen groeivertraging op te leveren. 'Als je kalveren tot een leeftijd van een maand of tien in de wei bijvoert met een kilo (kalver)brok per dag, groeien ze in de frisse buitenlucht vaak minstens zo goed als op stal. Daarbij zorgt zonlicht voor de opbouw van vitamine D en bevordert beweging de ontwikkeling van spieren en skelet', legt hij uit. Een voorwaarde om de groei op peil te houden is dat jonge dieren voor half september worden opgesteld.

Planmatige aanpak voor de 'basisschool'

Op basis van de verschillende eisen die worden gesteld aan jongveebeweiding, is een planmatige aanpak ontwikkeld. Hierin worden drie systemen onderscheiden. Het meest optimaal voor het aanleren van graasgedrag, de opbouw van immuniteit en de benutting van weidegras is een systeem waarbij de meeste dieren in de eerste twee levensjaren twee periodes weidegang krijgen. 'In dit systeem weiden de dieren in het eerste jaar in twee groepen: tussen begin mei en half juli de kalveren van zes tot twaalf maanden oud en direct daarna tot half september de kalveren die dan drie tot negen maanden oud zijn', legt Philipsen uit.

Een compromis dat minder arbeid vraagt, maar vaktechnisch minder optimaal is, is een systeem met één groep in het eerste weideseizoen. In deze groep lopen van begin juni tot half september alle dieren bij elkaar die als ze naar buiten gaan zes tot zeventien maanden oud zijn. In het derde systeem loopt het jongvee één keer een periode in de wei: als kalf of als pink. Dit systeem is eenvoudig, maar vaktechnisch niet ideaal. Zo komt een deel van de dieren amper aan honderd weidedagen. De specialisten realiseren zich dat jongvee weiden extra tijd en aandacht vraagt. En dat dit voor sommige veehouders een behoorlijke aanpassing van de vertrouwde bedrijfsvoering vraagt. Maar investeren in 'basisschoolbeweiding' is volgens hen de moeite zeker waard. 'Van een goede opfok met weidegangervaring heb je als melkveehouder een koeienleven lang plezier', stelt Philipsen. |

